

Mai més!

Butlletí d'informació i comunicació de l'**Amical de Mauthausen**
i altres camps de concentració nazis

Sumari

- 1 Campo de mujeres
- 2 Antonia García evoca la seva infància
- 2 Indignació davant l'alliberament de Papon
- 2 Recordem a...
- 3 Jornades de treball amb l'Amical de Mauthausen de França
- 3 Activitats en Andalusia
- 3 Imre Kertesz, premi Nobel
- 3 Republicans espanyols en Àustria
- 4 Lectures recomanades
- 4 Presentació del llibre: Mauthausen. Crònica gràfica d'un camp de concentració. Fons fotogràfic de l'Amical de Mauthausen

© **Amical de Mauthausen i altres camps de concentració nazis**

Aragó, 312, àtic 3 - 08009 Barcelona
Tel. 93 488 10 68 - Fax 93 487 20 26
e-mail: A_MAUTHAUSEN@terra.es

REDACCIÓ: Rosa Toran

EDITA: J.J.Gràfics
Tel. 93 555 43 18 - 08328 Alella

Dipòsit legal: B-14.608-2001

S'autoritza la reproducció de fragments citant la procedència.

Campo de mujeres

¡Y qué frío es el aire
y qué atroz es el hambre
mientras pasamos lista!

Las siluetas encogidas
se veían iluminadas
por un claro de luna
pálido que acentuaba
las ojeras en los rostros
fatigados por el trabajo.

El aire se colaba
por todos los poros
de nuestros cuerpos,
penetrando los corazones,
apagando en nosotras
la leve llama de la esperanza.
Era inútil intentar abrigarse
con trozos de informes jirones.

¡Y qué frío es el aire
y qué atroz es el hambre
cuando no hay esperanza!

Mercè Núñez

Edith Kiss (Budapest, 1905 - Paris, 1966)
Deportada a Ravensbrück el 1944

Moltes dones, com Mercè Núñez, deportada a Ravensbrück, hagueren de passar les festes, aniversaris o dies significats per a les seves vides, lluny dels seus fills, amics i companys, enyorant la vida real i lluitant per a la supervivència, però malgrat tot, els pensaments i els sentiments no els pogueren ser arrabassats. El reconeixement de la seva dignitat ens obliga a seguir defensant els valors pels quals foren desposseïdes de la seva vida.

Esperem que la justícia i la
solidaritat avancin en aquest nou
any 2003, per al qual us
desitgem pau i felicitat

COL·LABORACIONS

Antonia García, integrant del comboi d'Angulema, evoca la seva infància

"En el año 1936, cuando empezó la guerra, mis padres se encontraban en Puigcerdá, pues mi padre era carabiniero y estaba destinado en la aduana junto con mi madre que era matrona de esta aduana. Se casaron allí y yo nací en 1938.

Cuando mi padre vio que tanta gente marchaba, incluso sus superiores, cogió a mi madre y a mí y pasaron la frontera, andando y con nieve hasta las rodillas. Como tantos otros republicanos fuimos a parar al campo francés de Argeliers, pasándolo mal como todos los demás y tal como se ha escrito en tantos libros. Yo tenía dos años y medio y desde allí nos trasladaron al campo de Beziers, pues mi padre empezó a trabajar en una fábrica de armamento de motores de avión.

Mi madre, en esta difícil situación, perdió un hijo que esperaba y yo cogí una infección. Me ingresaron en un hospital de infecciosos y los médicos dijeron que no había nada que hacer, pero mi madre insistió y pude quedarme ingresada. A cambio de que los médicos me visitaran y de que mi madre pudiera quedarse conmigo, le mandaron hacer la limpieza de las habitaciones de los enfermos y ayudar en la cocina. Por fin me curé

gracias a la constancia y esperanza de mi madre.

Al cabo de poco tiempo nos trasladaron a Angulema y aquí fue donde los alemanes nos cogieron y nos subieron en un tren, sin que nadie supiera donde nos llevaban. Al llegar a la estación de Mauthausen mi padre le dijo a mi madre 'esto se termina'. Entonces subieron al tren los SS junto con los perros e hicieron bajar a todos los hombres y jóvenes que iban. Según contaba mi madre, aquella escena fue horrible pues había familias enteras que separaron para siempre. Recordaba, en especial, a una familia andaluza que vivía en Hospitalet. La madre se quedó sola después de que hicieran bajar al marido y a cuatro hijos, el pequeño de sólo 15 años. Mi madre sólo vio que se los llevaban, algunos en camiones y otros formados en fila, y no volvió a ver nunca más a mi padre.

El tren estuvo parado en la estación tres días, pues parece que no sabían que tenían que hacer con las mujeres y los niños, pues en aquel momento en el campo no había mujeres. Al cabo de los días el tren emprendió la marcha hacia Polonia y cuando llegaron a la frontera checa,

el tren retrocedió el camino andado y nos entraron en España por la frontera de Hendaya, hasta Barcelona. Entonces nos mandaron al Palacio de las Naciones, lo que ahora es el museo de Montjuic, en unos sótanos con ventanas que daban a la calle. Unos jóvenes que iban en bicicleta se acercaban a las ventanas y les preguntaban si tenían algún familiar para avisarles que estábamos allí. Mi madre tenía una hermana casada y junto con su marido hicieron los pasos necesarios que les pidieron, gracias a que estaban colocados en una casa de gente rica, a que tenían vivienda y respondían de nosotras.

Así acabó nuestro siniestro viaje, aunque a mi madre le quedaba lo más doloroso, que era no saber que le había pasado a mi padre. Después de 4 o 5 años de escribir a sitios oficiales y no recibir contestación, la Cruz Roja de Ginebra le mandó la carta de defunción. A mí me ha quedado grabado el día en que recibimos la carta, pues ya entonces tenía 7 años y es, por desgracia, lo que recuerdo.

Lo que sigue después es más o menos lo que pasaron todas las viudas que quedaron con hijos, siendo además rojas."

Esperem rebre col.laboracions pel butlletí i agraim el que ens ha fer arribar Antònia García, una de les més generoses i constants col.laboradores de l'Amical

Indignació davant l'alliberament de Papon

L'Amical de Mauthausen expressa la seva repulsa per l'alliberament per part de la justícia francesa del criminal de guerra Papon que va col·laborar amb les autoritats d'ocupació nazis fins el final de la II Guerra Mundial.

Papon, anomenat -amb raó- «el botxí de Burdeus», fou qui va ordenar la detenció, tortura i execució de centenars de membres de la resistència i d'esquerrans.

Papon va ser també el responsable de las deportacions als camps de concentració alemanys, on milers d'homes i dones, nens i vells, hi van deixar les seves vides pel simple fet de defensar la llibertat i el dret de gents.

Tot i això Papon, un home que no va caracteritzar-se mai per la seva humanitat, ha estat alliberat per raons humanitàries, mesura que no pot ser

considerada aliena a la pujada al poder de la dreta a França.

Quina llàstima que Papon no hagués tingut aquestes consideracions amb les seves víctimes, ells vells i malalts als quals va condemnar en les seves presons i amb tortments, sense tenir en compte les seves condicions de vellesa i malaltia.

Ni Papon ni cap altre dels que perpetraren crims contra la humanitat tenen dret a morir en la pau i en la llibertat que van negar a les seves víctimes.

Amb tot això no expressem idees de venjança o revenja, simplement som justos. ¡Què els perdonin els seus morts!

Agraim a Barnataxi la seva desinteressada col·laboració amb l'Amical.

RECORDEM A:

Juan Mayora Murciano de Benabarre (Osca) que va morir el passat 5 de juny. Mayora va entrar al camp de Mauthausen el 24 de gener de 1941 i amb el número de matrícula 3964 va realitzar treballs forçats als comandos de Brenstein, Steyr i Gusen fins a l'alliberament.

José de Dios Amill de Fraga (Osca), un dels primers socis de l'Amical, mort el dia 3 d'octubre. L'any 1995 va publicar les seves memòries sota el títol La verdad sobre Mauthausen. Julián Albir Turégano, fill del deportat José Albir Granero, que va morir a Lleida el dia 29 d'agost.

Mercedes Flores del Barco, esposa del deportat Juan Ramos Sojo, morta el 17 d'octubre.

Miquela Torres Bofill, vídua del deportat Miquel Costa Saló, traspasada el dia 5 de desembre.

ACTIVITATS

Jornades de treball amb l'Amical de Mauthausen de França

Els dies 8 i 9 de novembre va romandre a Barcelona una delegació de l'Amical francesa, composta per la seva presidenta Michelle Rousseau-Rambaud, Caroline Ulmann i Daniel Simon, amb la intenció d'aprofundir les relacions entre les dues entitats i establir possibles línies de treball conjuntes. Durant els dos dies se celebraren intenses reunions de treball amb la junta de la nostra Amical a la seu del Museu d'Història de Catalunya, que es compaginaren amb la visita i homenatge al monument als deportats barcelonins del Parc de la Ciutadella i al Fossar de la Pedrera.

A més de donar a conèixer la situació i perspectives d'ambdúes Amicals i d'intercanviar materials i publicacions, en aquesta primera trobada vàrem arribar a establir alguns acords d'actuacions

conjuntes, a nivell nacional i internacional, entre els quals destaquem:

- Fer arribar els butlletins de la nostra associació a l'Amical francesa per tal que els reparteixin a tots els seus socis espanyols.
- Sumar els esforços de l'Amical francesa i els nostres davant el Comitè Internacional de Mauthausen.
- Aprofundir les relacions amb institucions i universitats austríaques.

- Dissenyar un avantprojecte que permeti, a mig termini, elaborar una gran exposició sobre Mauthausen de caràcter internacional, amb la base dels materials d'ambdúes Amicals.

Esperem que aquest profitós encontre sigui l'inici de l'establiment de relacions regulars, encaminades vers la realització d'accions conjuntes. En aquest marc, ambdues juntes seguirem al maig les jornades de treball a París.

Republicans espanyols a Àustria

Des de fa uns mesos tenim contacte regular amb l'associació GRSÖ (Associació Commemorativa dels Espanyols Republicans a Àustria), els trametem les publicacions que surten al nostre país, el butlletí i els mantenim informats de les activitats que es realitzen a Espanya, amb l'objectiu de refermar els llaços entre els diversos nuclis d'exdeportats o familiars escampats pel món i superar les diferències que van marcar, anys enrere, el complexe món de les associacions d'exdeportats.

A continuació, reproduïm un extracte de les activitats de GRSÖ que ens ha fet arribar la seva presidenta, Silvia Cueto, que forma també part de la junta directiva del Comitè Austríac de Mauthausen:

"Nuestra asociación se fundó en 1994 y tiene su sede en Neusiedl am See. Sus finalidades son:

- reunir a los deportados españoles republicanos en Àustria, sus familiares y amigos para mantener vivo el recuerdo de la historia de las víctimas de la Guerra Civil española, su martirio en los campos de concentración nazis y su exilio.

- transmitir tanto los hechos históricos como las experiencias personales de aquellos testigos a las generaciones siguientes.»

Para conseguir estos fines impulsan reuniones y discusiones, intercambian informaciones y publicaciones y cooperan con otras asociaciones antifascistas de Àustria y del extranjero, participan

anualmente en los actos conmemorativos de los campos y conservan el monumento de Mauthausen y sus símbolos, en especial la bandera republicana, lo que significa una persistente labor de presión hacia las autoridades españolas.

La desaparición de los exdeportados que se quedaron en Àustria, con la excepción de Manuel García, hace que las actividades sean impulsadas por la segunda y tercera generación, que mantienen la tradición de participar en los funerales de los republicanos y sus familias con la bandera tricolor, al tiempo que colaboran en diversos proyectos de su país, como el estudio sobre los austríacos en las Brigadas Internacionales llevado a cabo por un compañero de más de 80 años.

Es miembro activo de la asociación el escritor Erich Hackl que, además de tratar el tema de los republicanos en varias de sus publicaciones, ha dedicado su última novela Die Hochzeit von Auschwitz (La boda de Auschwitz) a un hecho real: la relación de un brigadista austríaco con una española republicana.

ACTIVITATS A ANDALUSIA

Antonio Pastor Martínez de Granada, tot i els seus 84 anys, no defalleix en la seva tasca de divulgar la història de la deportació republicana, amb la col.laboració asidua d'Antonio Muñoz Zamora. A més de la seva constant presència a la premsa, ha col.laborat en un reportatge de Canal Sur, ha impartit conferències a la Facultat de Ciències de la Universitat de Granada, a la Facultat de Pedagogia de la Universitat de Sevilla i a diversos instituts d'ensenyament secundari i col·legis majors.

IMRE KERTESZ, PREMI NOBEL

Aquest any ha estat concedit el Premi Nobel de Literatura a Imre Kertész, l'escriptor hongarès nascut el 1929 que va ser deportat com a jueu a Auschwitz i Buchenwald. Entre les seves obres cal recordar Sin destino (1975), qualificada com una de les millors narracions sobre els camps nazis, Kaddish por el hijo no nacido (1990) i Un instante de silencio ante el paredón. El Holocausto como cultura (1998).

LECTURES RECOMANADES

AMERY, Carl, Auschwitz ¿comienza el siglo XXI?. Hitler como precursor, Turner-Fondo de Cultura Económica, Madrid 2002. 183 pàgs. Segons les tesis de l'autor desenvolupades en aquest assaig, el caràcter minoritari dels grups neonazis no significa que l'esperit del nazisme pogui ser considerat definitivament enterrat. La situació de crisi que domina molts països i regions alimenta les perilloses idees del neodarwinisme, segons el qual no hi hauria lloc per a tots en un món globalitzat, i de l'odi a l'estranger, destinat a ocupar un paper subsidiari en la societat occidental.

PICORNELL BELENGUER, Mercè, Discursos testimonials en la literatura catalana recent (Montserrat Roig i Teresa Pàmies), Publicacions de l'Abadia de Montserrat Barcelona 2002. 254 pàgs. Picornell, a partir de l'anàlisi de l'obra de les dues escriptores, fa una aproximació

teòrica a la literatura de memòries elaborada amb funció testimonial. Considera Els catalans als camps nazis com un títol nuclear en l'obra de Montserrat Roig i la mostra com a un exemple de testimoni col·lectiu d'història oral.

ROS AGUDO, Manuel, La guerra secreta de Franco (1939-1945), Ed. Crítica, Barcelona 2002. 410 pàgs. A partir d'un exhaustiva tasca d'arxiu, l'autor demostra les implicacions de Franco contra els aliats, tant pel que fa als preparatius militars entre 1939 i 1941, com a les activitats encobertes fins el 1944, sense deixar de resseguir la col·laboració amb l'Alemanya hitleriana des de la Guerra civil, el paper de la Gestapo a Espanya, la penetració alemanya a la premsa espanyola i la protecció de nazis a partir de 1945. En definitiva, l'obra contribueix a acabar amb el mite de la neutralitat espanyola durant la 2ª Guerra Mundial.

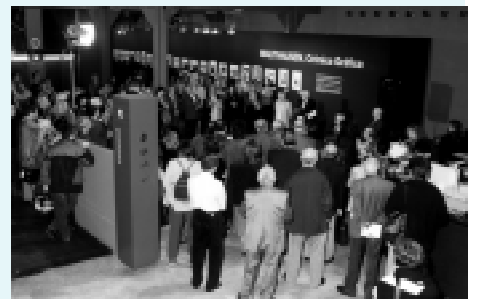
SALA, Margarida, TORAN, Rosa, Mauthausen. Crònica gràfica d'un camp de concentració. Fons fotogràfic de l'Amical de Mauthausen, MHC, Viena Edicions, Amical de Mauthausen, Barcelona, 2002. 269 pàgs. L'objectiu de l'obra és donar a conèixer una part important del Fons fotogràfic de l'Amical de Mauthausen, amb un doble interès, ètic i científic. Després del pròleg de Joan Escuer i la presentació de Jaume Sobrequès, la introducció històrica de Rosa Toran aporta informació sobre la singularitat del col·lectiu dels republicans dins el camp, la responsabilitat del règim franquista en la deportació i reflexions entorn la relació entre Història i Memòria. L'obra es completa amb l'estudi tècnic i la selecció fotogràfica duta a terme per Margarida Sala, acompanyada d'informacions pormenoritzades sobre les instal·lacions del camp, els deportats i les SS.

Presentació del llibre Mauthausen, crònica gràfica d'un camp de concentració i inauguració de la exposició fotogràfica

El dia 23 d'octubre, coincidint amb la celebració del Congrés "Els camps de concentració i el món

penitenciari durant el franquisme" es va presentar al Museu d'Història de Catalunya aquesta obra, coeditada pel mateix museu, l'Amical i Viena Edicions. També es va inaugurar a continuació l'exposició fotogràfica sobre el camp de Mauthausen a partir dels fons de la nostra associació, acompanyada de dues vitrines on s'exposaven objectes realitzats per un deportat a Mauthausen i part dels fons històrics cedits per Joan De Diego al MHC. L'acte va significar, a més, un

homenatge als exdeportats, Jaume Álvarez, Matías Arranz, Neus Català, Joan de Diego, Joan Escuer, Enric Marco, Antoni Roig i Josep Simón.

Tallar per la línia de punts o fotocopiar i enviar a l'Amical.

BUTLLETA D'AFILIACIÓ A L'AMICAL

Nom (i/o entitat)		Cognoms	
D.N.I.	Data naixement	Domicili	
Codi postal	Població	Tel.	Professió
☐ Deportat/da ☐ Familiar ☐ Col.laborador/a		Quota anual: 18 euros	

DADES DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Caixa o Banc	Agència nº	Domicili
Codi postal	Població	Llibreta / c/c nº
Signatura:		

Sr. Director: Us prego feu efectius els rebuts de l'Amical Mauthausen a càrrec de la meua llibreta o c/c.